

Metodiskie ieteikumi

Par Kohēzijas politikas fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu teritoriālo analīzi un datu uzkrāšanu

Satura rādītājs

Ievads.....	3
1. Sākotnējā ES fondu ieguldījumu plānošana un novērtēšana.....	6
1.1. Darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” iekļautā informācija par plānotajiem SAM iznākuma un rezultāta rādītājiem	6
1.2. Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” papildinājumā iekļautā informācija par plānotajiem SAM iznākuma un rezultāta rādītājiem.....	6
1.3. Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” specifisko atbalsta mērķu sākotnējie novērtējumi.....	7
1.4. Teritorijas atstumtības risks - pakalpojumu pieejamība	8
1.5. SAM un pašvaldību investīciju, kā arī Teritorijas atstumtības riska kartējums teritoriālā dalījumā	12
2. ES fondu ieviešanas teritoriālās ietekmes uzraudzība un novērtēšana.....	13
2.1. Analītisko ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās.....	14
3. ES fondu ieguldījumu ietekmes uz teritoriju attīstību novērtēšanai nepieciešamo datu nodrošināšana	15
3.1. Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.–2020.gadam uzkrātā informācija	15
3.2. Ieguldījumu teritoriālās ietekmes uzraudzība ar Reģionālās attīstības indikatoru moduļa palīdzību	17
3.3. Plānotie RAIM uzlabojumi.....	19
4. Izaicinājumi Kohēzijas politikas fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieviešanā.....	20

Izmantotie saīsinājumi

AI - Atbildīgā iestāde

ATVK - Administratīvo teritoriju un teritoriālo vienību klasifikatoram

Darbības programma - Darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība"

EK - Eiropas Komisija

ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES fondi - Kohēzijas politikas fondi (Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds un Kohēzijas fonds)

ESF - Eiropas Sociālais fonds

ELFLA - Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

ELGF - Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds

EZF - Eiropas Zivsaimniecības fonds

FM - Finanšu ministrija

KF - Kohēzijas fonds

KP VIS - Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma 2014.–2020.gadam

LPS - Latvijas Pašvaldību savienība

MK - Ministru Kabinets

RAIM - Reģionālās attīstības indikatoru modulis

SAM - Specifiskais atbalsta mērķis

Vadošā iestāde - Finanšu ministrija kā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadošā iestāde

VARAM - Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VRAA - Valsts Reģionālās attīstības aģentūra

Ievads

- (1) Metodiskie ieteikumi sagatavoti saskaņā ar 2011.gada 29.marta Ministru Kabineta (MK) noteikumiem Nr.233 „Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums”, kuros noteikts, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde reģionālās attīstības plānošanas un koordinācijas jomā, kā arī teritorijas attīstības plānošanas jomā.
- (2) Atbilstoši 2014.gada 16.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 784 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” 6.punktā noteiktajam VARAM analizē atbildīgo iestāžu sagatavoto specifisko atbalsta mērķu (SAM) teritoriālo kartējumu atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019. gadam, izvērtējot SAM savstarpējo efektu un ietekmi uz teritoriju attīstību, kā arī atbilstību pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem mērķiem un investīciju plāniem.
- (3) Metodiskie ieteikumi sagatavoti, lai izpildītu MK 2014.gada 4.februāra protokola Nr.7, 48.§¹ 4. punktā uzdoto: “VARAM sadarbībā ar Finanšu ministriju (turpmāk – FM) līdz 2014.gada 31.decembrim sagatavot priekšlikumus šī protokollēmuma 3.punktā minēto nozaru ministriju datu uzkrāšanas sistēmas funkcionalitātei un pieejamības nodrošināšanai pašvaldību sadalījumā” un 2014.gada 23.septembra protokola Nr.50, 47.§ 14.punktā uzdoto: „Izpildot Ministru kabineta 2014.gada 4.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.7 48.§) 4.punktā doto uzdevumu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un Finanšu ministrijai līdz 2014.gada 31.decembrim sagatavot arī priekšlikumus publisko ieguldījumu/investīciju teritoriālās ietekmes uzraudzībai un koordinācijai, tai skaitā visu specifisko atbalsta mērķu ieviešanai pašvaldību teritorijās, atbilstoši veiktajai vajadzību analīzei, visu specifisko atbalsta mērķu ieguldījumu kartējuma sagatavošanai, lai atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.-2019.gadam noteiktajam tiktu nodrošināta teritoriju līdzsvarota attīstība, kā arī ieguldījumu veikšana atbilstoši teritoriju vajadzībām”.
- (4) Metodiskie ieteikumi sniedz ieskatu Valdības rīcības plānā Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai ietvertā pasākuma Nr. 24.2. „apkopot nozaru ministriju sagatavotos ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu kartējumus, izvērtējot ieguldījumu atbilstību teritoriju vajadzībām” (izpildes termiņš - 2016.gada 31.decembris) ieviešanā.
- (5) Metodiskie ieteikumi attiecas uz Kohēzijas politikas fondu (Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda (ESF) un Kohēzijas fonda (KF)) (turpmāk – ES fondi) 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu sākotnējo plānošanu (atbilstoši 65.rindkopā esošajai rādītāju un datu struktūrai), ieviešanas izvērtēšanu, teritoriālās analīzes nodrošināšanai nepieciešamo datu uzkrāšanu un informācijas apriti.
- (6) Informāciju par ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros plānoto ieguldījumu teritoriālo dalījumu atbilstoši metodiskajos ieteikumos noteiktajai informācijas uzkrāšanas teritoriālās detalizācijas pakāpei plānots noteikt un vērtēt:
 - izstrādājot darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” papildinājumu;
 - izstrādājot SAM sākotnējos novērtējumus, kas ietver arī teritoriālo vajadzību analīzi;

¹ Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība” 2014.-2020.gada plānošanas periodam”

- izstrādājot ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās (no 2016.gada saskaņā ar 2014.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 367 „Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība”);
 - apkopojot un aktualizējot informāciju Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.–2020.gadam. (KP VIS)
- (7) Informācija par veicamajām rīcībām detalizētāk ir aprakstīta šo metodisko ieteikumu turpmākajās nodaļās.
- (8) Lai veicinātu kvalitatīvu, uz rezultātiem un iepriekšējo pieredzi balstītu ES fondu ieguldījumu plānošanu un ieviešanu, metodiskie ieteikumi sagatavoti, ņemot vērā 2007.-2013.gada plānošanas perioda izvērtēšanas gaitā gūto pieredzi, t.sk., nepieciešamo datu trūkumu - dati, kas tiek regulāri apkopoti un atjaunoti, bet nav pieejami atbilstošā detalizācijā, formātā vai tvērumā, kā arī dati, kas netiek regulāri apkopoti vai atjaunoti.²
- (9) 2007.-2013.gada plānošanas periodā ES fondu ietekmes uz teritoriju novērtēšanai, VARAM veica analīzi Ziņojuma par horizontālo prioritāšu „Teritoriju līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanu ietvaros, galvenokārt, to balstot uz ES fondu izmaksāto finansējumu teritoriālā dalījumā, darbības programmās noteikto uzraudzības rādītāju izpildi, kā arī izvērtējot to ietekmi sociālekonomisko rādītāju kontekstā.
- (10) Lai nodrošinātu skaidru teritoriālās analīzes procedūru horizontāli visu ES fondu ieviešanā, jāpiemēro vienota teritorijas atstumtības riska definīcija (skatīt nodaļā – 1.4. Teritorijas atstumtības risks - pakalpojumu pieejamība).
- (11) Metodiskajos ieteikumos ar jēdzienu „**kartējums**” saprotot datu uzkrāšanu un atspoguļošanu tabulās, kā arī no datu tabulām veidotu kartogrāfisku materiālu - ieguldījumu attēlojumu uz kartes teritoriālā dalījumā. Metodisko ieteikumu ietvaros ir izdalāmi pieci savstarpēji saistīti „kartējumi” teritoriālā dalījumā:
- ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā plānotie un faktiskie iznākuma un rezultāta rādītāji vai finansējuma saņēmēji un to darbības teritorijas, SAM līmenī (saskaņā ar Darbības programmas papildinājuma 2.pielikumā noteikto);
 - ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā plānotais un faktiskais ieguldījumu sadalījums SAM ietvaros (saskaņā ar Darbības programmas papildinājuma 1.pielikumā noteikto);
 - ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā faktiskais ieguldījumu sadalījums;
 - Pašvaldību attīstības programmās ietvertu projektu ideju plānotie ieguldījumi (investīciju pieprasījums);
 - Teritoriālās atstumtības riska kartējums – ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā veikto ieguldījumu un ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā SAM plānoto un faktisko ieguldījumu kartējums, ņemot vērā esošo un plānoto pakalpojumu izvietojumu, izvērtējot demogrāfijas tendences un pakalpojumu pieejamību, kur attiecināms.
- (12) Kartējumi teritoriālā dalījumā izriet no ES fondu analīzes, kuru teritoriālā griezumā nodrošina atbildīgā iestāde (AI) un VARAM, t.sk., pēc ES fondu vadībā iesaistīto

² Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda Izvērtēšanas plāns 2014. – 2020.gadam.

institūciju pieprasījuma. AI savas kompetences ietvaros nodrošina ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā plānoto SAM ieguldījumu sadalījuma kartējumu teritoriālā griezumā, ņemot vērā šajos metodiskajos ieteikumos minētos gadījumus, kā arī Finanšu ministrijas 2014.gada 22.maija vēstuli Nr. 21-4-01/2875 „Par specifisko atbalsta mērķu sākotnējo novērtēšanu”, kas paredz teritoriālās vajadzību analīzes veikšanu specifiskajiem atbalsta mērķim. Kartējumi jāveic tiem SAM, kuriem ir attiecināma teritoriālā vajadzību analīze.”

1. Sākotnējā ES fondu ieguldījumu plānošana un novērtēšana

1.1.Darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” iekļautā informācija par plānotajiem SAM iznākuma un rezultāta rādītājiem

- (13) Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība” (darbības programma) 2014.–2020.gada ES fondu plānošanas periodam apstiprināta ar Eiropas Komisijas (EK) 2014.gada 11.novembra lēmumu Nr. C(2014) 8505.
- (14) Darbības programmā iekļautie ieguldījumu apraksti sagatavoti, ņemot vērā Partnerības līgumā Eiropas Savienības fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam, Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020.gadam, Latvijas Ilgtspējīgas attīstības plānā līdz 2030.gadam, Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam, kā arī katras nozares attīstības plānošanas dokumentos noteikto.
- (15) Darbības programmā iekļauta informācija par plānotajiem ieguldījumiem un sasniedzamajiem iznākuma un rezultāta rādītājiem, atbilstoši EK vadlīnijās norādītajām prasībām, t.sk. regulās definētie kopējie rādītāji. Darbības programmā iekļautajiem rādītājiem nav noteikts teritoriālais dalījums, jo regulās nav noteiktas prasības pēc tik detalizēta un specifiska dalījuma, ņemot vērā, ka Latvijas teritorija kopumā klasificējas kā mazāk attīstīts reģions. Darbības programmā ir noteikti SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji un to darbības teritorijas, kas ir priekšnosacījums veikto ieguldījumu analīzei teritoriālā dalījumā.

1.2.Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” papildinājumā iekļautā informācija par plānotajiem SAM iznākuma un rezultāta rādītājiem

- (16) Lai nodrošinātu detalizētāku ES fondu ieguldījumu plānošanu nacionālajā līmenī, papildus darbības programmai izstrādāts tās papildinājuma projekts, kurā iekļauta informācija par katra SAM sadalījumu pasākumos un projektu iesniegumu atlases kārtās.
- (17) Darbības programmas papildinājuma izstrādes nepieciešamība un tajā iekļaujamā informācija noteikta 2015.gada 24.februāra MK noteikumos Nr.108 “Kārtība, kādā uzrauga un izvērtē Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanu, kā arī izveido un izmanto Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmu 2014.–2020.gadam” (MK noteikumos par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu).
- (18) Finanšu ministrija (FM) kā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadošā iestāde (vadošā iestāde) saskaņā ar MK noteikumos par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu noteikto, sadarbībā ar atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādi darbības programmas papildinājumā iekļauj SAM un to pasākumu rādītāju un izvērtēšanai nepieciešamo datu sarakstu, norādot to faktisko un sasniedzamo vērtību dalījumu pa teritoriālā sadalījuma līmeņiem, ja attiecināms.
- (19) SAM iznākuma un rezultāta rādītāji un izvērtēšanai nepieciešamie dati iekļauti darbības programmas papildinājumā. Lai nodrošinātu SAM iznākuma un rezultāta rādītāju teritoriālu analīzi, darbības programmas papildinājuma 2.pielikumā katra SAM rādītāju vai izvērtēšanai nepieciešamo datu faktiskajām un sasniedzamajām vērtībām noteikts

zemākais iespējamais teritoriālā iedalījuma līmenis atbilstoši Administratīvo teritoriju un teritoriālo vienību klasifikatoram (ATVK):

1. Visa Latvijas teritorija (Nav attiecināms - NA);
2. Statistiskie reģioni: Rīgas reģions, Pierīgas reģions; Kurzemes reģions, Latgales reģions, Zemgales reģions, Vidzemes reģions;
3. Republikas pilsētu un novadu pašvaldības;
4. Novadu teritoriālās vienības – pilsētas, pagasti.*

*Zemākajā teritoriālajā līmenī dati tiks uzkrāti atbilstoši tehniskajām iespējām un tajos SAM, kur tas ir attiecināms.

1.3.Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” specifisko atbalsta mērķu sākotnējie novērtējumi

- (20) Atbilstoši MK noteikumos par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu noteiktajam, pirms ES fondu ieguldījumu uzsākšanas un normatīvā akta par attiecīgā SAM īstenošanu izstrādāšanas atbildīgās iestādes izstrādā SAM sākotnējo novērtējumu.
- (21) SAM sākotnējie novērtējumi ir instruments, kas paredz visaptverošu ieguldījumu analīzi, novērtējot SAM paredzamo sociālekonomisko ietekmi un SAM ieviešanas risinājumu, ņemot vērā vajadzību analīzi teritoriālajā griezumā (paplašinātajiem sākotnējiem novērtējumiem), iespējamos teritoriālās atstumtības riskus, faktiski veiktos ieguldījumus iepriekšējā plānošanas periodā un, kur iespējams, izstrādājot iznākuma un rezultāta rādītāju teritoriālu dalījumu un to kartējumu, ja attiecināms.
- (22) SAM sākotnējos novērtējumos tiek analizēta ieguldījumu paredzamā makroekonomiskā ietekme, fiskālā ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem, ietekme uz uzņēmējdarbības vidi, administratīvās procedūras un to izmaksas, pārvaldes iestāžu funkcijas un cilvēkresursi, sociālā ietekme, ietekme uz vidi u.c.
- (23) SAM paplašinātajos sākotnējos novērtējumos ietvertā informācija teritorijas attīstības kontekstā – SAM uzsākšana un pamatojums – teritoriāls kartējums pašvaldību līmenī (kur iespējams arī novadu pilsētu un pagastu līmenī):
 1. Faktiski veikto ieguldījumu 2007. - 2013.gada ES fondu plānošanas periodā analīze;
 2. Esošā situācija:
 - SAM teritoriālā vajadzību analīze saskaņā ar FM 2014.gada 22.maija vēstuli Nr. 21-4-01/2875 „Par specifisko atbalsta mērķu sākotnējo novērtēšanu”
 - SAM teritoriālais pamatojums – kritēriji, pēc kādiem plānots ieguldījumu teritoriāls sadalījums
 3. ES fondu plānoto ieguldījumu sadalījums teritoriālā dalījumā:
 - Indikatīvi plānotie ieguldījumi
 - Plānotie sasniedzamie iznākuma un rezultāta rādītāji teritoriāli.
- (24) Gadījumi teritoriālās detalizācijas līmenim, ja attiecināms - kur ir iespējams zemākais teritoriālais dalījums (plānotajam ieguldījumam vai rezultātam), datus atspoguļojot tabulās, no kurām var sagatavot kartogrāfisko materiālu:
 1. Līdz novada teritoriālajai vienībai:
 - ERAF, ESF - nosaka teritoriālo sadalījumu gadījumos, kad ir ierobežota projekta iesniegumu atlase (objekti tiek izvēlēti centralizēti – SAM MK noteikumos vai balstoties uz atsevišķu MK lēmumu)
 - ESF – ja atbalstāmā darbība sniedz tiešu atbalstu klientam; kurš ir tiešais labuma guvējs un ir noteikts kā specifiskais rezultāta rādītājs

2. Līdz pašvaldībai:

- ERAF, ESF - gadījumos, kad pašvaldībai pastāv alternatīva atbalstāmā objekta izvēlei, potenciālais ES fondu sadalījums netiek veikts zemākā līmenī par pašvaldību
- ERAF, ESF – ja finansējuma saņēmējs (pašvaldība) nosaka projekta īstenošanas vietu; SAM MK noteikumos vai MK lēmumos nav noteikti centralizēti kritēriji, kas iezīmē konkrētu objektu.

3. Reģionālā līmenī vai nacionālā:

- ERAF:
 - Ja nav veikta priekšatlase līdz pašvaldībai – nav apstiprināti kritēriji (atsevišķs MK lēmums)
 - gadījumos, ja finanšu apjoms nevar nodrošināt pilnvērtīgu projektu realizāciju visās vai noteiktas grupas pašvaldībās, potenciālais ES fondu sadalījums netiek veikts zemākā līmenī par reģionālo vai nacionālo līmeni
 - ESF:
 - Finansējuma saņēmējs pēc finansējuma piešķiršanas atlasa mērķa grupu un izvēlas pakalpojuma sniegšanas vietas. Projekts vai tas sākotnējā posmā pēc būtības ir sistēmas projekts, kas tiek realizēts nacionālā līmenī
 - Ja nav veikta priekšatlase līdz pašvaldībai – nav apstiprināti kritēriji (atsevišķs MK lēmums).
- (25) Paplašināto sākotnējo novērtējumu, kas ir iekļauti ikgadējā izvērtēšanas plānā, gadījumā attiecīgie izvērtēšanas uzdevumi ir saskaņojami Konsultatīvas izvērtēšanas darba grupas ietvaros.
- (26) SAM sākotnējos novērtējumus izskata kopā ar projektu iesniegumu atlasē kritēriju komplektu attiecīgā prioritāra virziena apakškomitejā.
- (27) Sākotnējā novērtējumā analizētos un MK noteikumos par SAM īstenošanu noteiktos sasniedzamos uzraudzības rādītājus, kā arī citus ieguldījumu izvērtēšanai nepieciešamos datus, noteiktajā teritoriālajā dalījumā iekļauj KP VIS 2014.–2020.gadam, kā arī atbildīgo iestāžu informācijas sistēmās, ja attiecināms.

1.4. Teritorijas atstumtības risks - pakalpojumu pieejamība

- (28) Lai veidotu vienotu izpratni par iedzīvotāju vajadzībām, kas dzīvo grūti pieejamās teritorijās, visas nozaru ministrijas tiks aicinātas ievērot izveidoto teritorijas atstumtības riska definīciju un, izstrādājot SAM sākotnējos novērtējumus, ņemt vērā un analizēt piemērot definīcijā iekļautos kritērijus.
- (29) Lai novērtētu līdz šim veiktos ieguldījumus teritoriālā dalījumā, būtiski nodrošināt 2007.-2013.gada plānošanas periodā veikto ES fondu ieguldījumu analīzi, kas ļaus analizēt izmaksāto finansējumu teritorijās attiecībā pret teritorijas atstumtības riska faktoriem, izvērtējot ieguldījumu ietekmi uz teritoriju attīstību un efektīvāk plānot ES fondu ieguldījumu teritoriālo sadalījumu turpmāk.
- (30) **Teritorijas atstumtības risks** - kritēriju kopums, kas raksturo iedzīvotāju dzīves kvalitātei nepieciešamo pakalpojumu pieejamību.
- (31) Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam nosaka priekšnoteikumus teritoriju atstumtības riska pārvarēšanai.

- (32) Teritoriju atstumtības risks nozīmē, ka teritorijā ir izteikti zema darba vietu un pakalpojumu pieejamība. Daudzos gadījumos var būt raksturīga arī problemātiska apkārtējās teritorijās nodrošināto darba vietu un pakalpojumu sasniedzamība nepietiekama sabiedriskā transporta nodrošinājuma un sliktā stāvoklī esošas transporta infrastruktūras dēļ. Iepriekšminētās tendences rada zemāku dzīves kvalitāti un daudz ierobežotākas attīstības iespējas šo teritoriju iedzīvotājiem un veicina iedzīvotāju aizplūšanu, kas vēl vairāk samazina šo teritoriju izaugsmes iespējas, tām zaudējot cilvēkresursus un samazinoties nodokļu ieņēmumiem.
- (33) Teritorijas atstumtības risks ietver vairākus kritērijus, kas atspoguļo esošo situāciju valstī, ņemot vērā iedzīvotājiem svarīgāko pakalpojumu pieejamību un sasniedzamību – attālums; ceļā pavadītais laiks līdz pakalpojuma sniegšanas vietai; pakalpojuma sniegšanas vietu skaits teritorijā u.c. Teritorijas atstumtības risks norāda uz teritorijām, kurās iedzīvotājiem ir ierobežota pieejamība darba tirgum, valsts un pašvaldību sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī norāda uz iedzīvotāju sasniedzamību ārkārtas situācijās.
- (34) Analīzi par pakalpojumu pieejamību un to kartēšanu nodrošinās VARAM. Pēc VARAM pasūtījuma Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda projekta „Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana” veiktā pētījuma „Publisko individuālo un administratīvo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam” ietvaros veikts valsts administratīvo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam, t.sk. sagatavots kartējums par šādiem publiskajiem pakalpojumiem³:
- Izglītības;
 - Veselības aprūpes;
 - Kultūras;
 - Sociālajiem⁴.
- (35) VARAM pastāvīgi vērtēs arī citu iedzīvotājiem nozīmīgu pakalpojumu analīzes, t.sk. kartēšanas iespējas, piemēram, sabiedriskā transporta pieejamība, Latvijas televīzijas, mobilo sakaru, interneta pieejamība u.c. (skatīt 4.nodaļas 87.rindkopu). Pakalpojumu pieejamības kartējuma piemērs parādīts Attēlā nr.1, kurā uz Latvijas apdzīvoto vietu tīkla (kartēts pēc iedzīvotāju skaita apdzīvotajās vietās (proporcionāli apļa laukumam) attēlots Neatliekamās medicīniskās palīdzības punktu tīkls ar 15 un 25 minūšu to sasniedzamības areāliem. Karte parāda to, cik ilgā laikā iedzīvotājs savā teritorijā var saņemt neatliekamo medicīnisko palīdzību, tādējādi identificējot tās teritorijas, kurās šī pakalpojuma sniegšana ir apgrūtināta.
- (36) Teritorijas atstumtības riska analīzi AI ņem vērā, balstoties uz VARAM piedāvātajiem pakalpojumu kartējumiem, plānojot SAM ieguldījumu teritoriālo sadalījumu, lai identificētu tās teritorijas, kurās balstoties uz analīzes rezultātiem, t.sk., 2007.-2013.gada plānošanas periodā veiktajiem ieguldījumiem, pakalpojumu pieejamību, sociālekonomiskajiem rādītājiem, nepieciešamas lielākas investīcijas nekā līdz šim veiktas, savukārt Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) šo informāciju izvērtē, lai iegūtu pilnīgāku esošās situācijas novērtējumu par pašvaldībās pieejamajiem pakalpojumiem. Pakalpojumu pieejamība tiks vērtēta, ņemot vērā arī iespējamās klientu skaita izmaiņas līdz 2020.gadam un 2030.gadam, izvērtējot iedzīvotāju skaita izmaiņu prognozes.

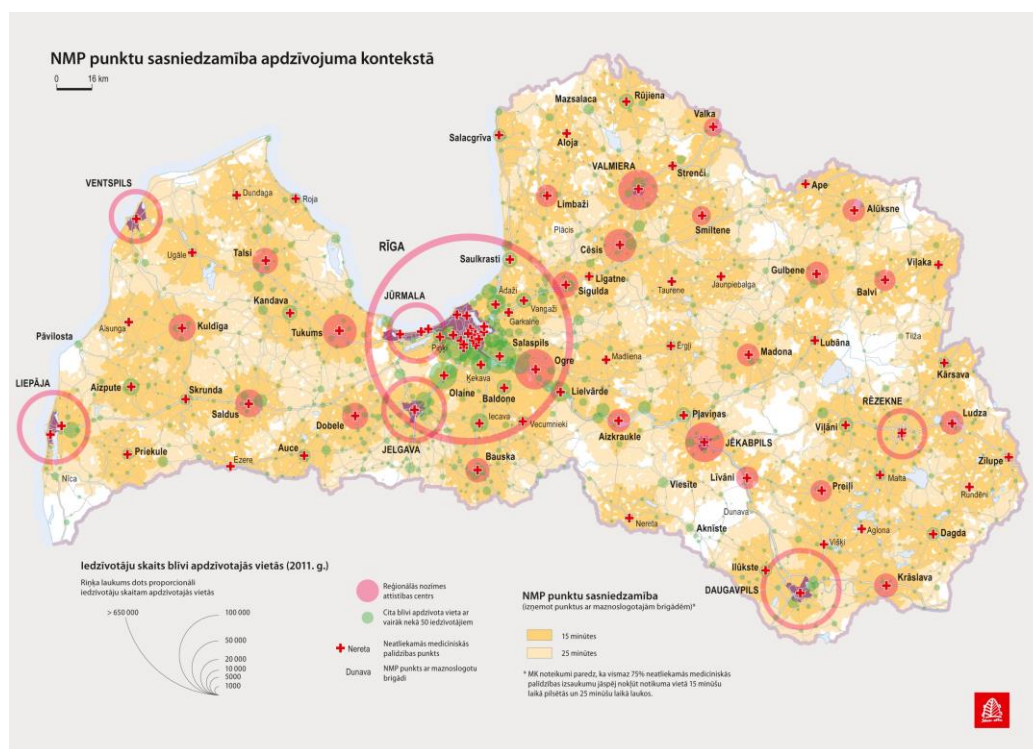
³ Publisko individuālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam pieejama: http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=19982

⁴ Saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.-2019.gadam (5.pielikums)

izglītības iestāžu sporta bāzēs (sporta zāles, sporta laukumi); profesionālās ievirzes sporta izglītības iestāžu (sporta skolas un sporta klubi) pakalpojumi; reģionālas un nacionālas nozīmes sporta bāzu pakalpojumi; pieaugušo formālās un neformālās izglītības pakalpojumi, neformālās izglītības piedāvājums jauniešiem un sociālās korekcijas izglītības pakalpojumi.

- (42) *Kultūras pakalpojumi*: bibliotēku pakalpojumi; kultūrizglītības un mākslinieciskās jaunrades izpaušanās iespēju pakalpojumi (kultūrizglītības un mākslinieciskie kolektīvi, grupas u.tml.); muzeju pakalpojumi; kultūras un brīvā laika pieejamība, dziesmu svētku procesa pieejamība, kopienas socializēšanas pakalpojumu pieejamība - saieta nams, kultūras nams, brīvdabas estrādes un citas pasākumu norises vietas.
- (43) *Sociālie pakalpojumi*: aprūpe mājās, aprūpe ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, īslaicīga sociālā aprūpe, grupu mājās, servisa dzīvokļi un sociālais darbs pašvaldību sociālajā dienestā, dienas aprūpes un dienas centri dažādām personu grupām, krīzes centri, specializētas darbnīcas, nakts patversmes un patversmes, citi sociālās rehabilitācijas pakalpojumi dažādām klientu grupām;
- (44) *Veselības aprūpes pakalpojumi*: primārās veselības pakalpojums (ģimenes ārsts, dežūrārsts ārpus ģimenes ārsta darba laika, zobārstniecības pakalpojumi, pediatriiskā tipa primārās veselības aprūpes prakse, feldšerpunkts, kompensējamie medikamenti un ierīces, farmaceitiskā aprūpe); medicīniskā aprūpe mājās; neatliekamā medicīniskā palīdzība; ambulatorie veselības aprūpes pakalpojumi; dienas stacionārā nodrošināta veselības aprūpe, tai skaitā ķirurģiskās operācijas; steidzamās medicīniskās palīdzības punktā nodrošināta veselības aprūpe; stacionārais pakalpojums aprūpes slimnīcā, daudzprofilu slimnīcā un specializētā slimnīcā (psihiatrijas, narkoloģijas u.c.); Valsts asinsdonoru centra pakalpojumi asins un asins komponentu nodrošināšanā; medicīniskā izglītība (medicīnas skolas, augstskolas) un kā prakses vieta; klīnisko universitātes slimnīcu, specializēto slimnīcu nodrošinātā terciārā līmeņa veselības aprūpe; kompensējamo medikamentu un ierīču nodrošinājums; farmaceitiskā aprūpe.

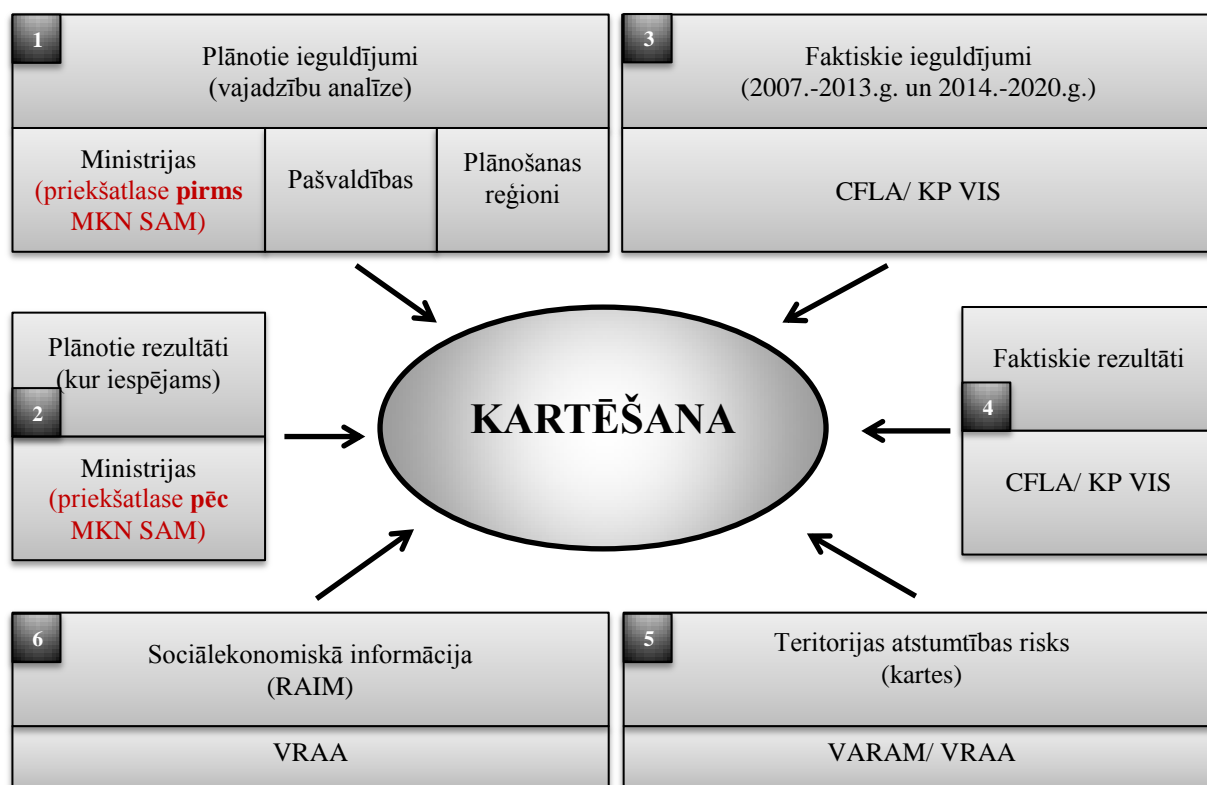
Attēls nr. 1. Neatliekamās medicīniskās palīdzības sasniedzamība (piemērs)

1.5. SAM un pašvaldību investīciju, kā arī Teritorijas atstumtības riska kartējums teritoriālā dalījumā

- (45) Atbildīgās iestādes veic sekojošas darbības, lai nodrošinātu savā pārziņā esošo SAM plānoto ieguldījumu teritoriālo kartējumu):
- Teritoriālā vajadzību analīze un investīciju sadalījums - izstrādājot MKN un kritērijus (sākotnējie novērtējumi)
 - Iznākuma un rezultāta rādītāju un investīciju sadalījums - veicot atlasīti pēc iepriekš definētiem kritērijiem (priekšatlase).
- (46) Ieguldījumu un rādītāju kartēšanu raksturo Attēls nr.2, kurā parādīti kartēšanai nepieciešamie dati un to avoti. Attēlā atspoguļots kartēšanas cikls, kas sākas ar plānoto ieguldījumu un rezultātu analīzi, seko faktisko ieguldījumu un rezultātu analīze un kā pēdējais posms ir teritorijas atstumtības riska un citu sociālekonomisko rādītāju analīze ieguldījumu uz sasniegto rezultātu kontekstā.

Attēls nr. 2. Ieguldījumu un rādītāju kartēšana

- (47) AI SAM teritoriālo kartējumu veic saskaņā ar šo metodisko ieteikumu 1.pielikumu, kurā atspoguļots SAM ietvaros plānoto ieguldījumu teritoriāls sadalījums.
- (48) Atbildīgās iestādes nodrošina, datu, kas izmantoti SAM sākotnējo novērtējumu analīzē, t.sk. plānoto ieguldījumu teritoriālu sadalījumu kartējumu veikšanai, nodošanu VARAM un LPS, atbilstoši šo metodisko ieteikumu 2.pielikumā esošajai formai, tiklīdz SAM sākotnējais novērtējums izskatīts Uzraudzības komitejas apakškomitejā.

- (49) VARAM nozaru ministriju SAM ieguldījumu (skat. 3.1.nodaļā 65.rindkopu) un to teritoriālos kartējumus apkopo, analizē, kur iespējams, izmanto arī teritorijas atstumtības riska kritēriju un citus analīzei izmantotos datus. Analīzei izmantotie datu lauki un to detalizācija:
- a. ieguldījumu apjoma teritoriāls sadalījums un kartējums, pēc iespējas zemākā teritoriālajā līmenī: visa Latvijas teritorija; statistiskie reģioni: Rīgas reģions, Pierīgas reģions, Kurzemes reģions, Latgales reģions, Zemgales reģions, Vidzemes reģions; pilsētu un novadu pašvaldības; novadu pagasti un pilsētas (skatīt 1.2.apakšnodaļā 19.rindkopu);
 - b. ieguldījumu veikšanas laika grafiks.
- (50) VARAM apkopo un analizē pašvaldību plānotās investīcijas atbilstoši attīstības programmās noteiktajiem mērķiem un investīciju plāniem – šī informācija tiks iekļauta kopējā kartējumā (skatīt 3.2.apakšnodaļu par plānotās informācijas kartēšanu un uzkrāšanu).

2. ES fondu ieviešanas teritoriālās ietekmes uzraudzība un novērtēšana

- (51) Lai nodrošinātu plānoto ieguldījumu teritorijās koordināciju, pirms katra darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktā SAM īstenošanas uzsākšanas, VARAM vērtēs AI sagatavoto teritoriālo vajadzību analīzi un no tās izrietošo teritorijas atstumtības riska kritēriju un sasniedzamo rādītāju teritoriālā sadalījuma analīzi un nodrošinās ES fondu ieguldījumu kartēšanu, ja attiecināms un sniegs priekšlikumus SAM ieviešanas nosacījumu izmaiņām, lai nodrošinātu nozaru ieguldījumu atbilstību teritoriju vajadzībām.
- (52) VARAM pirms SAM īstenošanas uzsākšanas veiks plānoto ES fondu ieguldījumu kartēšanu⁵, balstoties uz pašvaldību attīstības programmās ietvertajām projektu idejām un nozaru ministriju plānotajiem ieguldījumiem teritorijās. Tiks izvērtēta plānoto ieguldījumu atbilstība un savstarpējā koordinācija, kā arī starp nozarēm (plānošanas reģiona un vietējās pašvaldības mērogā)⁶. Tiks nodrošināta SAM ieguldījumu savstarpējās papildinātības analīze teritoriālajā līmenī, kas ļaus izvērtēt SAM ieviešanas efektivitāti un nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas SAM īstenošanā, ņemot vērā arī pašvaldību priekšlikumus.
- (53) VARAM (sākot ar 2016.gadu reizi gadā) kā atbildīgā institūcija par ES fondu koordināciju teritorijās, sagatavo analītisko ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās, kā arī nodrošina tā publicēšanu. Ziņojums saturiski ietvers analīzi par: ES fondu ieguldījumiem Latvijas teritorijā - statistiskajos reģionos, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros, 89 novadu pašvaldībās (kur iespējams novadu teritoriālo vienību – pilsētu, pagastu līmenī).
- (54) VARAM plānošanas perioda beigās sagatavos informatīvo ziņojumu - ES fondu ietekme uz teritoriju attīstību, kurā izvērtēs, kā atbalsts no ES fondiem ir veicinājis katras programmas prioritātes (prioritārā virziena) mērķu sasniegšanu. Informācija par ES fondu ieguldījumiem tiek apkopota Reģionālās attīstības indikatoru modulī (RAIM) no KP VIS, kā arī no citām informācijas sistēmām, piemēram, Lauku atbalsta dienesta,

⁵ Kartēšanas termiņš ir noteikts Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai uzdevumā Nr. 24.2. (2016.gada 31.decembris).

⁶ Informatīvais ziņojums „Par pilsētvides un policentriskās attīstības investīciju ieviešanas principiem Eiropas Savienības fondos 2014.-2020.gadam”.

Valsts kases, tādejādi nodrošinot nepieciešamo informāciju horizontālas analīzes veikšanai.

(55) Veicot ES fondu ieguldījumu teritoriālo analīzi, AI jāsniedz atbilde uz diviem galvenajiem jautājumiem:

- Kāda ietekme ir uz teritorijas (pašvaldības, reģiona) attīstību?
- Vai ieguldījumi samazina reģionālās attīstības atšķirības?

ES fondu ietekmes izvērtēšanā var apskatīt ES fondu projektu īstenošanas rezultātā: radītās un saglabātās pastāvīgās darba vietas; darba vietas, kurās pilnveidota kvalifikācija; atalgojuma un apgrozījuma izmaiņas; izdevumu un klientu skaita izmaiņas publiskajos un sabiedriskajos pakalpojumos atbalsta saņēmējiem, salīdzinot ar stāvokli pirms projekta īstenošanas vai salīdzinot ar līdzīgu organizāciju, kura nav saņēmusi atbalstu ES fondu ietvaros. Ieteicams apskatīt arī ietekmi caur sociālekonomiskajiem rādītājiem reģionu un pašvaldību līmenī, piem., vai ir mainījies bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākumu līmenis u.c.

(56) Kārtību, kādā ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas uzrauga un izvērtē ES fondu ieviešanu, izveido un izmanto KP VIS, nosaka MK noteikumi par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu.

Attēls nr. 3. Uzraudzības un novērtēšanas struktūra ziņojuma ES fondu ietekme uz teritoriju attīstību ietvaros

2.1. Analītisko ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās

(57) Analītiskais ziņojums tiks publicēts VARAM oficiālajā tīmekļa vietnē. Analītiskais ziņojums ietvers:

- ES fondu 2007.-2013.gadam plānošanas periodā faktisko ieguldījumu izlietojuma analīzi teritoriju dalījumā – statistiskajos reģionos, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un pārējās pašvaldībās.

- analīzi par AI plānotajiem ieguldījumiem ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā SAM ietvaros, to atbilstību un savstarpējo koordināciju laikā un telpā, kā arī starp nozarēm teritorijās, atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019. gadam, izvērtējot SAM savstarpējo efektu un ietekmi uz teritoriju attīstību, kā arī atbilstību pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem mērķiem un investīciju plāniem.

- SAM ieguldījumu savstarpējās papildinātības analīzi teritoriālajā līmenī.
- ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā faktisko ieguldījumu izlietojuma analīzi teritoriju dalījumā SAM ietvaros - reģionos, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un pārējās pašvaldībās.
- ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā noteikto uzraudzības rādītāju teritoriālā dalījumā izpildes analīzi.
- Teritorijas atstumtības riska – pakalpojumu pieejamības analīzi, ņemot vērā esošo un plānoto pakalpojumu izvietojumu, izvērtējot demogrāfijas tendences un pakalpojumu pieejamību.
- analīzi par problēmām un turpmākajiem izaicinājumiem SAM plānošanā, ieviešanā, uzraudzībā un koordinācijā, un vērtējumu par nepieciešamo rīcību ES fondu ieviešanas teritorijās uzlabošanu.
- labās prakses piemērus SAM ieviešanā.
- analīzi par pašvaldību attīstības programmās ietvertajām projektu idejām (investīciju pieprasījums).

3. ES fondu ieguldījumu ietekmes uz teritoriju attīstību novērtēšanai nepieciešamo datu nodrošināšana

- (58) Kārtību, kādā tiek veikta reģionālās attīstības uzraudzība un novērtēšana nosaka 2014.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.367 „Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība”, tajā skaitā to, kā šim nolūkam tiek izmantots RAIM, RAIM darbībā iesaistīto institūciju informācijas apmaiņa (datu saturs, informācijas ieguves, apstrādes, glabāšanas un izplatīšanas kārtība, datu apmaiņas kārtība starp citām valsts informācijas sistēmām), kā arī teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas un vērtību publicēšanas, analītisko ziņojumu par reģionālo attīstību sagatavošanas un publicēšanas kārtība.
- (59) ES fondu ieguldījumu ietekmes uz teritoriju attīstību novērtēšana tiek veikta atbilstoši šiem metodiskajiem ieteikumiem, kā arī saskaņā ar Darbības programmā definētajiem sasniedzamajiem mērķiem un ieguldījumu pamatojumu.
- (60) Lai 2014.-2020.gada plānošanas periodā nodrošinātu koordinētu investīciju plānošanu pašvaldību attīstībai, kā arī investīciju loģisku secību, kompleksu investīciju projektu īstenošanu un veikto ieguldījumu un noteikto uzraudzības rādītāju teritoriālā dalījumā uzraudzību, viens no priekšnosacījumiem ir nepieciešamība veikt datu uzkrāšanu statistisko reģionu un pašvaldību (republikas pilsētu un novadu, t.sk. novadu pilsētu un pagastu) līmenī un nepieciešams veikt ES fondu ieguldījumu kartēšanu, kur tas ir iespējams.

3.1.Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.–2020.gadam uzkrātā informācija

- (61) KP VIS ir valsts informācijas sistēma, kas nodrošina Eiropas Savienības fondu īstenošanai, vadībai, uzraudzībai un izvērtēšanai nepieciešamo datu uzkrāšanu un pieejamību.

- (62) KP VIS izveidota ar mērķi uzkrāt datus, t.sk. regulas Nr.1304/2013⁷ 1. un 2.pielikumā noteiktos, kas nepieciešami uzraudzībai, novērtēšanai, finanšu pārvaldībai, pārbaudei un revīzijai, ievērojot regulas Nr.1303/2013⁸ 125.panta 2.punkta d apakšpunktā noteikto.
- (63) KP VIS uzdevums ir:
- uzkrāt un uzglabāt informāciju par ES fondu plānošanas dokumentiem, darbības programmas papildinājumu, projektu iesniegumiem un projektiem, kas nepieciešama ES fondu vadībai, darbības programmas īstenošanas uzraudzībai un izvērtēšanai;
 - uzkrāt datus par projekta iesnieguma iesniedzējiem, finansējuma saņēmējiem, dalībniekiem ESF projektos un gala saņēmējiem (t.sk. fiziskām personām), projektu partneriem, iznākuma un rezultāta rādītājiem, izvērtēšanai nepieciešamajiem datiem, kā arī rādītāju un datu sadalījumu teritoriālajā dalījumā, nodrošinot datu aktualizāciju;
 - nodrošināt iespējas sagatavot EK iesniedzamo maksājuma pieteikumu un kontu slēgumu;
 - nodrošināt datu apmaiņu starp finansējuma saņēmēju un ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām, ievērojot regulas Nr.1303/2013 122.panta 3.punktā noteikto;
 - nodrošināt iespējas vadības informācijas sistēmā iekļautos datus analizēt, apkopot statistikas vajadzībām un nodot apstrādei citām valsts informācijas sistēmām normatīvajos aktos noteikto funkciju vai uzdevumu veikšanai.
- (64) KP VIS uzkrātā informācija ar attiecīgu autorizāciju būs pieejama salīdzinoši plašam lietotāju lokam, t.sk. republikas pilsētu pašvaldību darbiniekiem, kam vadības informācijas sistēmas lietošanas tiesības nepieciešamas tiešo darba pienākumu veikšanai, kā arī fiziskām vai juridiskām personām un valsts vai pašvaldības institūcijām, kurām ir tiesības saņemt vadības informācijas sistēmā iekļauto informāciju Centrālās finanšu un līgumu aģentūras noteiktā apjomā citos gadījumos.
- (65) Sadarbības iestāde un atbildīgās iestādes, saskaņā ar MK noteikumiem par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu, regulāri aktualizē KP VIS uzkrāto datu un rādītāju vērtības, balstoties uz sadarbības iestādes sniegto informāciju par projektu ieviešanu. Atbildīgās iestādes nodrošina DPP noteikto izvērtēšanai nepieciešamo datu apkopošanu un uzkrāšanu KP VIS, t.sk. teritoriālā dalījumā, ja attiecināms.
- (66) KP VIS saskaņā ar MK noteikumos par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu noteiktajam tiek uzkrāti dati par ieguldījumiem teritoriālā dalījumā, ja attiecināms.
- (67) Vadošā iestāde, sadarbības iestāde, kā arī atbildīgās iestādes, saskaņā ar MK noteikumiem par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu, nodrošina KP VIS iekļauto datu regulāru uzraudzību un sasniegto rādītāju analīzi, iekļaujot par to informāciju sagatavotajos ziņojumos un informācijas apkopojumos, publicē to vadošās iestādes mājaslapā ESfondi.lv;
- (68) Datu uzkrāšana tiks veikta šādā detalizācijā⁹:

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula (ES) Nr.1304/2013 par Eiropas Sociālo fondu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1081/2006

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula (ES) Nr. 1303/2013 ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006

- Visa Latvijas teritorija;
- Statistiskie reģioni: Rīgas reģions, Pierīgas reģions; Kurzemes reģions, Latgales reģions, Zemgales reģions, Vidzemes reģions;
- Republikas pilsētu un novadu pašvaldības;
- Novadu teritoriālās vienības – pilsētas, pagasti¹⁰

3.2. Ieguldījumu teritoriālās ietekmes uzraudzība ar Reģionālās attīstības indikatoru moduļa palīdzību

- (69) Teritoriju attīstības izvērtēšanai nepieciešamie dati daļēji jau šobrīd tiek apkopoti, uzkrāti un ir pieejami RAIM. Ar RAIM pieejamajiem datiem var iepazīties šeit: <http://raim.gov.lv> (sadaļā *Par RAIM*). **VARAM sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību, kā arī nozaru ministrijām pastāvīgi vērtē nepieciešamību pēc papildus sociālekonomiskiem rādītājiem, kurus AI analizēt uzraudzības rādītāju kontekstā.**
- (70) Apkopotā informācija tiks izmantota:
- AI plānojot, saskaņojot un ieviešot SAM;
 - Balstoties uz sociālekonomisko rādītāju analīzi VARAM, katru gadu (sākot no 2016.gada) sagatavos un Valsts Reģionālās attīstības aģentūra (VRAA) publicēs RAIM **analītisko ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās**. Analītiskais ziņojums būs publiski pieejams, t.sk. pašvaldību pārstāvjiem.
- (71) RAIM jau pašlaik ir pieejami vairāk nekā 200 statistikas rādītāju teritoriju dalījumā. Paredzot sistēmas turpmāku attīstību, darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1.SAM “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” ietvaros, plānoti RAIM papildinājumi, lai RAIM būtu iespējams datus par plānotajiem un faktiskajiem ieguldījumiem attēlot kartogrāfiski, ja tas iespējams, kā arī nodrošināt uzraudzības rādītāju uzkrāšanu.
- (72) Rādītāju un finansējuma teritoriālā analīze iespējama atbilstoši darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” papildinājuma 2.pielikumā iekļautajai informācijai par teritoriālās detalizācijas pakāpi.
- (73) RAIM ir pieejami dati par ES fondu (ERAF, ESF, KF, ELGF, ELFLA, EZF) 2007.-2013.gada plānošanas periodu:
- ES fondu (ELGF, ELFLA, EZF) projektu finansējuma summa;
 - ES fondu (ELGF, ELFLA, EZF) projektu finansējuma summa uz 1 000 iedzīvotājiem;
 - ES fondu (ELGF, ELFLA, EZF) projektu vai atbalsta saņēmēju skaits;
 - ES fondu (ELGF, ELFLA, EZF) projektu skaits uz 1 000 iedzīvotājiem;
 - ES fondu (ERAF, ESF, KF) projektu finansējuma summa;
 - ES fondu (ERAF, ESF, KF) projektu finansējuma summa uz 1 000 iedzīvotājiem.
- (74) Iepriekšminētie dati par ES fondu finansējumu tiek atspoguļoti pa:
- **finansējuma avotiem** (ES fonds, Valsts budžeta dotācija pašvaldībai, attiecināmais valsts budžeta finansējums vai attiecināmais pašvaldības budžeta finansējums, nacionālais privātais finansējums un attiecināmais cits publiskais finansējums);
 - **teritorijām** (plānošanas reģioniem un pašvaldībām).

⁹ Iespējami zemākā detalizācijas līmenī atbilstoši darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” papildinājuma 2.pielikumam

¹⁰ Pagasti līmenī tiks uzkrāti dati atbilstoši tehniskajām iespējām un tajos SAM, kur tas ir iespējams.

- (75) Papildus jau esošajiem datiem, kas pieejami RAIM par ES fondu ieguldījumiem, RAIM plānots uzkrāt šādu informāciju:
- ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā plānotie un faktiskie iznākuma un rezultāta rādītāji;
 - ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā plānotais un faktiskais ieguldījumu sadalījums SAM ietvaros;
 - Pašvaldību attīstības programmās ietvertu projektu ideju plānotie ieguldījumi (investīciju pieprasījums);
- (76) Iepriekšminētie dati par ES fondu finansējumu tiks atspoguļoti pa finansējuma avotiem, teritorijām un atbalsta jomām.
- (77) VRAA vismaz reizi gadā aktualizē teritoriālo kartējumu (RAIM datu aktualizēšana), kas sastāv no šādām daļām:
- a. Datu kopas
 - i. Ieguldījumi:
 1. AI faktiskie un plānotie (kur iespējams)
 2. Pašvaldību attīstības programmās ietvertu projektu ideju ieguldījumi (investīciju pieprasījums);
 - ii. Sociālekonomiskā informācija
 - b. Griezums:
 - i. Informācija par SAM – faktisko situāciju SAMjomā, izvirzītajiem sasniedzamajiem mērķiem, mērķu snieguma progresu, indikatīvi plānotajiem ieguldījumiem, līdz šim faktiski veiktajiem ieguldījumiem
 - ii. Jomas – SAM problēmu raksturojošās
 - iii. SAM mērķteritorijas
- (78) Datu uzkrāšana tiks veikta šādā detalizācijā tur, kur tas ir iespējams:
- Visa Latvijas teritorija;
 - Statistiskie reģioni: Rīgas reģions, Pierīgas reģions; Kurzemes reģions, Latgales reģions, Zemgales reģions, Vidzemes reģions;
 - Republikas pilsētu un novadu pašvaldības;
 - Novadu teritoriālās vienības – pilsētas un pagasti¹¹
- (79) Ikvienam ir iespēja izmantot RAIM publisko vidi, kurā pieejama gan sociālekonomisko rādītāju kopa, kas ietver sociālekonomiskos datus un attīstības tendences par teritoriju attīstību, gan nozaru politikas īstenošanas instrumentu kopa, kas ietver datus par lielākajiem atbalsta instrumentiem, Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas, kā arī no Lauku atbalsta dienesta un Valsts kases.
- (80) Pašvaldību, plānošanas reģionu, VRAA un VARAM speciālistiem, kas ikdienā nodarbojas ar attīstības plānošanas jautājumiem ir nodrošināta bezmaksas pieeja RAIM autorizētajai videi. Lai citi interesenti iegūtu RAIM autorizētā lietotāja tiesības, Elektronisko iepirkumu sistēmā (<https://www.eis.gov.lv/>) ir iespējams iegādāties attiecīgo licenci.
- (81) Autorizētās vides lietotājiem papildus ir pieejami tematiski padziļināti pārskati par dažādām attīstības jomām, lietotājs pats var veidot sev nepieciešamos pārskatus un citus datu attēlojumus, kā arī veikt analīzi, uzstādot specifiskus atlasas kritērijus. Publiskā vide, savukārt balstās uz iepriekš definētiem pārskatiem, tajā pašā laikā arī publiskās vides lietotājiem jebkuri dati ir pieejami tabulu formātā, kā arī lejuplādējami tālākai apstrādei, grafiku sagatavošanai lietotāja datorā ar lietotāja programmatūru.

¹¹ Pagastu līmenī tiks uzkrāti dati atbilstoši tehniskajām iespējām un tajos SAM, kur tas ir iespējams.

3.3.Plānotie RAIM uzlabojumi

- (82) Šobrīd ir pieņemti vairāki MK lēmumi, kas nosaka uzdevumu ieguldījumu ietekmes uz teritoriju attīstību novērtēšanai:
- Saskaņā ar MK 2014.gada 1.jūlija noteikumos Nr.367 „Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība” noteikto, katru gadu (sākot no 2016.gada) VARAM sagatavos un VRAA publicēs RAIM analītisko ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās.
 - Saskaņā ar MK 2014.gada 4.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.7 48.§) 4.punktā doto uzdevumu, VARAM sadarbībā ar FM līdz 2014.gada 31.decembrim sagatavot priekšlikumus nozaru ministriju datu uzkrāšanas sistēmas funkcionalitātei un pieejamības nodrošināšanai pašvaldību sadalījumā.
 - Saskaņā ar 2014.gada 23.septembra MK protokollēmuma Nr.50 47.§ 14.punktu VARAM un FM līdz 2014.gada 31.decembrim jā sagatavo priekšlikumus publisko ieguldījumu/investīciju teritoriālās ietekmes uzraudzībai un koordinācijai, tai skaitā visu SAM ieviešanai pašvaldību teritorijās, atbilstoši veiktajai vajadzību analīzei, visu SAM ieguldījumu kartējuma sagatavošanai, lai atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.–2019.gadam¹² noteiktajam tiktu nodrošināta teritoriju līdzsvarota attīstība, kā arī ieguldījumu veikšana atbilstoši teritoriju vajadzībām.
- (83) Ņemot vērā iepriekš minēto, nepieciešams risināt divus uzdevumus:
1. Pieeja, kā nodrošināt ES fondu ieguldījumu ietekmes uz teritoriju uzraudzību un novērtēšanu, t.sk. atbalsta kartēšanu;
 2. Datu uzkrāšana – RAIM.
- (84) Jāatzīmē, ka RAIM ir instruments reģionālās attīstības monitoringam un lēmumu pieņemšanas atbalstam, palīginstruments pašvaldību teritorijas attīstības tendenču izvērtēšanai, kā arī attīstības programmu sagatavošanai un uzraudzībai. RAIM mērķis ir nodrošināt informācijas pieejamību gan valsts, pašvaldību plānošanas reģionu speciālistiem, gan komersantiem un visai sabiedrībai, lai sekmētu vienotu un vispusīgu valsts pārvaldes, pašvaldību institūciju un sabiedrības izpratni par reģionālo politiku un teritorijas attīstības perspektīvām.
- (85) ES fondu ieguldījumi ir tikai daļa no RAIM ietvertās informācijas. Pašreizējā RAIM funkcionalitāte pilnībā neļauj veikt VARAM noteikto funkciju izpildi, kas noteiktas MK noteikumos par ES fondu uzraudzību un izvērtēšanu.

¹² Pieejamas: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4525>

4. Priekšlikumi Kohēzijas politikas fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu teritoriālajai analīzei un datu uzkrāšanai.

- (86) *Metodiskie ieteikumi „Par Kohēzijas politikas fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu teritoriālo analīzi un datu uzkrāšanu”, attiecas tikai uz Kohēzijas politikas fondiem (ESF, ERAF un KF).* Lai nodrošinātu pilnvērtīgu un kompleksu analīzi par ieguldījumiem teritoriālā dalījumā, nepieciešams izvērtēt iespējas apkopot informāciju arī par ieguldījumiem teritorijās, kas tiek veikti Eiropas Lauksaimniecības Fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, Eiropas Teritoriālās sadarbības programmas, LIFE+, valsts atbalsta programmu u.c. finansējuma ietvaros
- (87) Lai novērtētu līdz šim veiktos ieguldījumus teritoriālā dalījumā, būtiski nodrošināt ne tikai 2007.-2013.gada plānošanas periodā veikto ES fondu ieguldījumu analīzi, kas ļaus analizēt izmaksāto finansējumu teritorijās attiecībā pret teritorijas atstumtības riska faktoriem, izvērtējot ieguldījumu ietekmi uz teritoriju attīstību un efektīvāk plānot KP fondu ieguldījumu teritoriālo sadalījumu turpmāk, **bet arī 2004.-2006.gada plānošanas periodā veikto ES fondu ieguldījumu analīzi.**
- (88) **VARAM ir uzsākusi darbu, lai izvērtētu pakalpojumu (sabiedriskā transporta pieejamība; Latvijas televīzijas, mobilo sakaru, interneta pieejamība u.c.) kartējumu īstenošanu un apzinātu tam nepieciešamā finansējuma apmēru.** Kā iespējamais risinājums tiek izvērtēts ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas jomas SAM 2.2.1. „Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” ietvaros pieejamais atbalsts, lai veiktu RAIM papildināšanu ar jaunām datu kopām un funkcionalitātes pilnveidi. SAM 2.2.1.“Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” ietvaros tiks veidota un ieviesta IKT koplietošanas infrastruktūra valsts reģistros un pašvaldību rīcībā esošo datu nodošanai atkalizmantošanai, nodrošinot pašvaldību un valsts pārvaldes datu savstarpēju pieejamību un izveidots vienots, centralizēts datu katalogs, kā arī centralizēts datu izplatīšanas risinājums¹³
- (89) Lai nodrošinātu ieguldījumu teritorijās koordināciju, pirms katra darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktā SAM īstenošanas uzsākšanas, VARAM vērtēAI sagatavoto vajadzību analīzi un no tās izrietošo teritorijas atstumtības riska kritēriju un sasniedzamo rādītāju teritoriālā sadalījuma analīzi un nodrošinās ES fondu ieguldījumu kartēšanu, ja attiecināms un sniegs priekšlikumus SAM ieviešanas nosacījumu izmaiņām, lai nodrošinātu nozaru ieguldījumu atbilstību teritoriju vajadzībām. **Tāpat būtiski ir veikt šādu analīzi ne tikai pie SAM īstenošanas uzsākšanas, bet arī veicot SAM darbības novērtējumu.**
- (90) Valsts publisko datu infrastruktūras darbības nodrošināšanai plānots attīstīt vienotu publiskās pārvaldes centralizēto IKT platformu, kurā tiktu nodrošināta pilnvērtīga publisko datu elektroniska apmaiņa starp sistēmām, nodrošinot, ka jebkura no 172 Valsts informāciju sistēmā reģistrētajām sistēmām var centralizēti saņemt no citām informācijas sistēmām tās darbībai nepieciešamo informāciju. Būtiski ir arī palielināt iespējas pašvaldību informācijas sistēmu datus nodot valsts informācijas sistēmām un pašvaldību informācijas sistēmām datus iegūt no valsts informācijas sistēmām, kurās atrodama nozarēm specifiska informācija, kas nav publiski pieejama, lai nozaru un pašvaldību speciālisti to varētu izmantot teritorijas attīstības tendenču izvērtējumam.

¹³ Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība” 2014.-2020.gada plānošanas periodam”

- (91) Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kā viens no rīcības virziena „Moderna un efektīva publiskā pārvalde” uzdevumiem ir Vienotas publiskās pārvaldes datu telpas izveide, lai katrai publiskās pārvaldes iestādei būtu elektroniski pieejama visa tās darbam nepieciešamā informācija, kas radīta un uzturēta izklaidēti visās VIS¹⁴.
- (92) VARAM sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību, kā arī nozaru ministrijām regulāri izvērtē nepieciešamību pēc papildus sociālekonomiskiem rādītājiem, kurus AI analizēt uzraudzības rādītāju kontekstā, nepieciešamības gadījumā izvērtējot RAIM papildināšanu ar jaunām datu kopām, gan balstoties uz SAM kartējumiem, gan teritoriālās atstumtības riska kartējumiem. Izvērtēt iespēju kartējumus atspoguļot arī Ģeoportālā. Kā iespējamais risinājums, lai nodrošinātu iepriekšminētās darbības tiek izvērtēts ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā SAM 2.2.1. „Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” ietvaros pieejamais atbalsts.
- (93) Līdzās teritorijas atstumtības riskam jāvērtē arī teritoriju izaugsmes potenciāls, jo ES fondu un citu finanšu līdzekļu, t.sk., valsts budžeta ieguldījumu, mērķis ir radīt visas tautsaimniecības izaugsmi. Vērtējot teritorijas atstumtības riskus un nepieciešamos pasākumus šo risku mazināšanai, jāņem vērā Latvijas ilgtermiņa plānošanas dokumentos noteiktais attiecībā uz teritoriju izaugsmes potenciālu, un šie divi aspekti jāskata kopsakarībās nevis atrauti.
- (94) Latvijas Pašvaldību savienība 2013.gadā uzsāka projekta „Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana” īstenošanu, kurā viens no projekta partneriem - VRAA, izmantojot SIA „Ernst&Young Baltic” izstrādāto metodoloģiju un iegūstot savstarpēji salīdzināmus datus par vairākiem investīciju faktoriem pašvaldībās, aprēķināja *Investīciju piesaistes indeksu* Latvijas pašvaldībām. Projekts īstenots Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas publiskajām institūcijām, vietējām un reģionālām varas iestādēm” ietvaros.
- (95) Investīciju piesaistes indeksu veido seši investīciju vidi raksturojoši faktori un 29 indikatori, tas var tikt izmantots, lai raksturotu uzņēmējdarbības vidi pašvaldībās, lai attīstītu uzņēmējdarbības infrastruktūru un industriālās zonas, novērtētu pašvaldību progresu ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu ieviešanā, kā arī salīdzinātu pašvaldības savā starpā.

Laura Vikšere
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas
Reģionālās politikas departamenta
Reģionālās ekonomikas nodaļas vecākā eksperte

16.11.2015. 11:44

6177

L.Vikšere

66016786, Laura.Viksere@varam.gov.lv

¹⁴ Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam.

Metodika_16112015_final; Metodiskie ieteikumi par Kohēzijas politikas fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu teritoriālo analīzi un datu uzkrāšanu

1.pielikums. SAM plānoto ieguldījumu kartējums (piemērs)

